

Церуш К. В.

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Особливості функціонування та роль фінансів домогосподарств в Україні

Домогосподарство – окрема економічна одиниця, на роботі якої позначаються безліч соціальних-економічних, політичних та психологічних факторів. Забезпечення інформаційної основи відносно комплексного обстеження рівня матеріального добробуту населення виконує помітну роль для їх оцінки. Розвиток ринкових відносин у сучасній економіці та необхідність впровадження процесів економічного зросту зумовлює необхідність залучення додаткових обсягів інвестиційних ресурсів. Одним із важливих джерел інвестицій в Україні, де на сьогоднішній день присутня ринкова економіка, на рівні з фінансовими залученнями держави, суб'єктів господарювання, міжнародних фінансових асоціацій є грошові накопичення домашніх господарств.

Вагомий внесок у дослідження проблем функціонування фінансів домашніх господарств України зробили відомі вітчизняні вчені, серед яких, Гай О. М. [2], Глухов В. В. [3], Ковальов В. В. [4], Мосесян М. А. [5]. Проте, аналіз новітньої економічної наукової літератури свідчить про те, що в Україні фінанси домогосподарств в своєму розвитку є доволі мінливими та нестабільними, тому потребують детальнішого вивчення.

Із початком розвитку ринкової економіки науковці зрозуміли важливе значення домашніх господарств відносно забезпечення економічного та соціального піднесення суспільства та розпочали вивчати дане суспільно-економічне явище. Це, у першу чергу, пов'язано з тим, що позиція фінансів домогосподарств у більшості країн із розвинутою ринковою економікою за рівнем їх інвестиційних можливостей може бути порівняна із державними та корпоративними інвестиціями в реальний сектор економіки, а за деякими іншими оцінками – з обсягами валового внутрішнього продукту країни.

Важливу роль у процесах аналізу домогосподарств займають джерела формування їхніх доходів. Сума доходів, необхідна для максимального фінансування видатків домашнього господарства є прямо залежною від вимог його членів, що можуть задовольнятися у вигляді матеріальних благ та сукупності послуг. Усі фінансові ресурси, що були набуті самостійними членами домогосподарства деякий час можуть знаходитися у володінні окремої особи, проте з часом будуть витрачені на задоволення потреб усіх членів домогосподарства. У структурі доходів українських домогосподарств 41% займає заробітна плата, 37,1% – трансферні платежі; прибуток та змішані доходи займають 16,8%, і лише 5,6% припадає на доходи від власності. Це

означає, що для більшості вітчизняних домогосподарств основним джерелом доходів є зарплата [6].

Основними факторами, які значно впливають на функціонування фінансів домогосподарств в Україні відносять:

- надмірний рівень доларизації національної економіки, а саме обумовлення високої питомої ваги валюти у заощадженнях, доходах та видатках населення. Масове використання населенням іноземної валюти проявляється через недовіру до сучасної нестабільної економічної політики держави;

- важливе місце у формуванні доходів домашніх господарств України, як і раніше, мають тіньові доходи та економіка, які отримуються як у формі заробітної плати найманих працівників, так і у вигляді підприємницького прибутку. Однією із головних причин розвитку тіньової економіки є відсутність узгодженої законодавчо-нормативної бази та оптимального нагляду за функціонуванням домогосподарств.

Аналізуючи вищезазначене, можна зробити висновок про те, що домогосподарства у фінансовій сфері реалізують функцію розпорядження фінансовими ресурсами, які їм фактично належать. Навіть на рівні домашніх господарств, сімей та окремих індивідів в умовах ринкової економіки приймаються важливі фінансові рішення. В умовах ринкової економіки суб'єкти домогосподарств повсякденно вирішують питання відносно управління їхніми фінансовими ресурсами, а саме: дохідною та видатковою частиною грошових ресурсів. Таким чином, домашні господарства усе у більшій мірі набувають якостей господарюючого суб'єкта. Фінансові відносини домогосподарств в більшості випадків залишаються поза межами нормативно-правового регулювання, за допомогою якого держава могла б прямо впливати на фінансові процеси. Для цього необхідна державна допомога у створенні ефективних програм підтримки домогосподарств. Перспективою подальших досліджень визначення та обґрунтування пріоритетних напрямів державної політики з розвитку домогосподарств в Україні.

Список використаних джерел:

1. Вітлінський В. В., Гай О. М. Управління депозитним портфелем домогосподарства. *Фінанси України*. 2004. № 10. С. 131-140.
2. Глухів В. В. Заощадження та інвестиції домашніх господарств. *Фінанси і кредит*. 2008. № 19. С. 59-63.
3. *Фінанси в питаннях і відповідях* : підручник / за ред. Іванова В. В., Ковальова В. В. : Проспект, 2003. С. 272.
4. Мосесян М. А. Функції фінансів домашніх господарств в реалізації ощадної функції населення. *Вектор науки ТГУ*, 2011. № 2 (16). С. 305-308.
5. Україна у цифрах у 2017 році. База даних «Державна служба статистики України»: стат. збірник / за ред. Жук І. М. Київ, 2018.

Науковий керівник: **Лункіна Т. І.**, д-р екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна